

# Učiteljski Tovariš.

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

**Vsebina:** Vabilo k seji upravnega odbora. — Vstajenje. — Zmes. — To in ono. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva.

## Vabilo

k

### seji upravnega odbora

„Zaveze avstr. jugoslov. učiteljskih društev“

ki bo

dne 31. marca t. l. ob 2. uri popoldne v hotelu „Štrukelj“  
v Ljubljani, Kolodvorske ulice.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsednikov.
2. Poročilo tajnikovo.
3. Poročilo blagajnikovo.
4. Poročilo o Zavezinih listih.
5. Določitev kraja in časa XIV. glavne skupščine „Zaveze“.
6. Posamezni predlogi.

„Uodstvo Zaveze avstr. jugosl. učit. društev“

Tajnik:

Drag. Česnik.

Predsednik:

L. Jelenc.

## Vstajenje.

Bregar: „... Kaj smo ljudje drugega nego eno samo veliko hrepenenje po sreči? Vsa sreča koprne po nji, vse roke se iztezajo za njo...“

E. Gangl: „Sad greha“, II. dejanje, str. 65.

Od juga nam zopet prihajajo prvi pomladni pozdravi. Topli in mehki dihi vejejo zunaj pod milim nebom. Človeka, zakletega v uboštvo in uklenjenega v jarem trdega boja za trdi vsakdanji kruh, navdajajo sladkejša čuvstva: skoraj bodo razpadli ledeni okovi, in prirodna moč — ta odsev vsemo-gočnosti božje — bo vstala v vsem svojem nepremagljivem blesku iz dolgotrajnega mrtvila. Rosa, ki se zaleskeče na pomladnem cvetu, je kot hladilo, ki se razlije po duši, hrepeneči po sladkem balzamu, ki jo okrepi, pomladi in napoji z upanjem.

Človeku dostikrat omagajo moči, da je kot obstreljena ptica, ki ne more razviti peruti v sinjo višavo. To je dognana stvar — recimo — bridka resnica. Ali to velja samo za posameznika. Človek kot član kateregakoli stanu pa ne sme nikdar omagati, temveč mora brez prestanka in odmora delovati za skupne interese, zapostavljati svojo lastno korist

občim koristim in stati kot nepremagljiv vojščak v bojnih vrstah z zavestjo v srcu, da je za napredek skupne stvari absolutno potreben in nenadomesten. Tako je vsak sam zase čvrst in neomajen, in tako je skupnost čvrsta in neomajna, zavedajoča se svoje veljave in moči, boreča se po jasnem in premišljenem načrtu za svoje ideale, močna in zdrava sama v sebi, zato sposobna za boj in zato vredna bodočnosti in gotove zmage.

Kristus, ta idealni učitelj, ki je trosil svoje nauke med preprostim ljudstvom, da ga dvigne iz trpljenja in teme k svobodi, luči in resnici, je žrtvoval samega sebe, da niso zapadli smrti ideali, za katere je nastopil s prvim svojim korakom mučeniško pot. Pridruževali so se mu ljudje, navdani z zdravim fanatizmom, so nastavljali svoje žile sovražnikovim brušenim mečem in svoja telesa bičem in sulicam, in stotisoč Aglajam je oskrnil deviško telo zob krvoločne zveri. A niti križ, niti ogenj, niti meč, niti verige niso mogli zadušiti kallečih semen, ki so tem bolj gnala ponosno rast, čim bolj jih je teptal nasprotnikov srd. In kaj se je zgodilo? Legenda nas uči, da nasprotje tega, kar so nameravali sovražniki Sinú božjega. Veliki učenik je vstal od smrti in njegovo vstajenje je bilo kot ironiški posmeh brezplodnim naporom lažnjivih pismarjev in farizejev. In nad grobovi tistih, ki so žrtvovali za svoje prepričanje, za svojega učenika in za svojo lastno vero celó srčno kri, je zatrepetalo novo življenje, pretkano z nevgasno močjo, ovenčano z neizgorljivim plamenom, ki je osolnčil malone vesoljni svet in vesoljno človeštvo. Zakaj? Zato, ker je stal vsak kot nepremagljiv vojščak v bojnih vrstah, vsak sam zase čvrst in neomajen. Tako je bila tudi skupnost čvrsta in neomajna, močna in zdrava sama v sebi, zato sposobna za boj, zato vredna bodočnosti in gotova zmage.

In križ je nastopil pot zmagoslavja. Z njega so odsevali žarki, pred katerimi je bežala tema. Pred njim so se grudili ljudje na kolena in molili Njega, ki je izdihnil na njem. Imponiralo jim je junaštvo, s katerim ga je nosil, bičan do krvi, s trnjevo krono na sveti glavi. Vabile so jih Njegove obljube, prorokujoče služabnikom božjim večnost brezkončnega veselja. A kjer so se naši pradedje trdovratno oklepali stare svoje vere, tam jim je meč upognil uporni vrat, tam je vrgla sila iz src stare bogove ter posajala vanja simpatično lice Boga-človeka.

Tako so prvič onečastili namestniki Njegovi vero ljubezni, zakaj koder vlada strah in teče kri, od tamkaj beži

ljubezen z objokanimi očmi. In pozneje so jo onečastili večkrat. Zgodovina srednjega veka jim kliče na mnogih mestih strašne, neodpustne grehe v spomin. Zgodovina današnjih dni je polna obsodeb, sramotnih in sramotilnih. A kaj se zgodi, če vržeš pest prahu tja proti višavam, koder plava v mogočnem, veličastnem loku solnee? Prah zapleše in zaroji med solnčnimi žarki, a do njih izvora ne pride, temveč pade nazaj na tistega, ki ga je vrgel kvišku.

In tako je ostalo večno Solnee, obdano s čarom najplemenitejše ljubezni, čisto in neoskrunjeno, a oni, ki bi morali s čistimi in neoskrunjenimi rokami kazati Nanj, nosijo madeže na sebi in v sebi. Ne vsi, ali mnogi izmed njih; vsak tisti izmed njih, ki je obrnil obličje od Boga, nameril korak iz cerkve, da v posvetnosti, ki je naša, last posvetnih ljudi, išče oblasti in vladarstva. In zdravi fanatizem, ki je v začetku krščanstva razvnel srca v plamene vdane ljubezni in goreče vdanosti do Sinu, se je danes pretopil v nečastno fanatičnost, ki izteza nenasitne svoje roke po posvetnem imetju, v fanatičnost, ki je trda in brezsrčna, samoljubna in gabna.

Učitelji vemo najbolj, česa si želi mrzlo objetje gotovih ljudi. Izpodkopati je treba temelj, da se sesede zgradba. Ljudem je treba vzeti šole, jih preustrojiti tako, da bodo sredstva v dosego namena — in vse je dobljeno! Moj Bog, kako je tisti slep, ki ne vidi meča nad svojo glavo! A mi, ki ga vidimo, se zgrinjamo v čvrstvo in zdravo skupnost, v bratovsko edinstvo, da očuvamo to, kar je našega, pred zlim sovražnikom.

In sedaj, ko se zopet bliža dan vstajenja, spomin onega velikega dogodka, ko je celó smrt padla pod močjo Resnice, nam vzigravajo srca v upanju, da pride tudi nam nekoč dan vstajenja, ko bomo gledali sovražnika pod seboj zmaganega, ko bomo gledali iz tempeljnov izbičano kramarstvo bežati v pogubo.

Naj pride kmalu, kmalu ta dan!

Naj se razlije blaginja po slovenski domovini, da bode velika in slavna vsepovsod, koder stoje visoke gore in zelene doline, šumeči gozdi in ravno polje, koder žubore studenci in bobne slapovi! Napredni slovenski učitelji, boreči se po jasnem in premišljenem načrtu za svoje ideale, gorimo za vsestranski napredek svoje slovenske domovine. Posvetili smo njeni blaginji v prid vse svoje telesne in duševne moči.

Naj pride dan njenega vstajenja k svobodi, časti in slavi!

Naj se razlije blaginja po naših domovih, da bomo mirni in zadovoljni v svojih srcih, da bomo mogli nedeljene svoje moči tembolj posvečati temu, kar je naše zvanje! Naj se kot velik dan razlije nad nami blagoslovljena sreča, da bodo sočni sadovi zoreli naprej in naprej iz naših naporov. Naj pride ta naš veliki dan! Vsa srca koprne po njem, vse roke se iztezajo za njim ...

## Zmes.

XXXVII.

Ako psu na rep stopiš, zacvili. In tako sta tudi zamijavkala tovariša A. Kosi in V. Vauda v „Slov. Učitelju“ št. 4, ker sem omenil, da sta se vdeležila Slomškarije. No, o tovarišu Kosiju sem bil slabo poučen, saj tudi on ni nezmojljiv, če tudi sega njegova domišljavost in univerzalnost

na mejo samoveljivosti. V št. 6 ste, g. urednik, že popravili to zmoto, toda dodati moram, da je bil A. Kosi namenjen se udeležiti Slomškarije, pozneje ga je pa le nekaj zmotilo. Zmotila sva se torej jaz in on, in od naju ni bilo nobenega pri Slomškariji. Basta!

Sicer pa, g. urednik! je Kosi pravecata šiš-miš. Bil bi rad napreden, a tudi Slomškar, že zaradi svojega mladinskega zbornika, če tudi brez mojega dovoljenja.

Ljubljanski dihur imenuje omenjena tovariša vplivna in da naj slišimo „pošteno besedo poštenih učiteljev“. To je treba malce podrobneje razmotrivati. O poštenosti omenjenih tovarišev sicer ne dvomimo, da-si je tudi politična poštenost kaj drugega, kakor osebna poštenost.

Preveč časti bi jima skazal, ako bi se hotel ž njih prepotencijami pečati. G. urednik! Ker ste objavili po besedah glasila kaplanov „ginljivo prošnjo“, s čim bode napolnjevali v prihodnje lačne predale svojega lista, da imate namreč prostora za daljši članek, si lahko mislimo, kako je bilo veselo uredništvo „Slovenskega Učitelja“, ko sta Vauda in Kosi v trakuljastih dopisih zamašila režajočo se vrzel ter kazala svoj „vir učenosti“.

Dragi čitatelji! slušajte kako sta omenjena klerikalna petelina izlila svoj žolč na ubogega „Rešetarja“. Po besedah neznanega Vaude smo v „Tovarišu“ neslani člankarji, ki delajo čast čestnemu potepuhu. Rešetarju izreka odkritosrečno obžalovanje (o jej!) in je pripravljen takrat mu odgovarjati lice v lice, če pokaže svoje pravo lice, „ker psevdonimni napadalci mu veljajo kakor oni psički, ki jezljivo za vozovi lajajo, a jih ustaviti ne morejo.“ Bravo! bravissimo! Možicelj trdi, da se je tudi on pripravljajal za svoj stan, ravno toliko (če ne več!) učil kakor jaz. Učil se je morda mnogo, a prebavil je morda slabo, kajti „Grau ist alle Theorie“, ako ne razume sedanjega časa. Kakor so znani Veržejci po pripovedkah zaostali za časom časa, tako je Vauda zaspal čas našega socialnega razvoja v zadnjih letih, ali pa uganja za povzdigo lastne osebeice veržejsko „Kirchthurmpolitiko“, ki ne sega daleč po slovenskem ozemlju.

Pomilovanje je pri taki „vplivni“ osebi zelo po ceni, ker trdi, „če pa ni učitelj (namreč Rešetar), potem pomilujem „Tovariša, da pusti ali mora pustiti (to je menda dovolj apodiktično povedano, kaj?) v svojih predalih tako (čujte! in strmite! gnjusno — smrdečo zmes premetavati.“ G. urednik, ali Vas še ni zadela kap?? Uredništvo klerikalnega kolege dodalo je svojo modrost z opombo, da v „Učit. Tovarišu“ odlagajo modrost tudi uradniki banke „Slavije“. „Gegen die Dummheit kämpfen selbst Götter vergebens“, ne le uredniki, katerim se je „peč podrla“.

Netopir Kosi je bolj znan in zgovornejši, ker vidi rad svoje ime črno na belem tiskano. Od njega se cedi sicer sama človekoljubnost in neskaženo rodoljubje, četudi kaplja nekaj sebičnosti v malho gmotne udobnosti, (saj ima tudi poslanec Jaklič vitez „podrte peči“ vilo), vendar še možakar ni nič spisal za navadni honorar za književna podjetja „Zaveze“, ker taka narodna in učiteljska navdušenost premalo nese.

Po njegovih iluzijah, kakor ga dobro poučuje urednik glasila kaplanov, niste obe učiteljski stranki nekoliko predaleč zabredli na „polzko pot prenapete strankarske politike“, marveč njegova nadutost in dobičkaželjenost ter nezmojljivost. Kosi je izstopil iz ormoškega učiteljskega društva, ker je hotel dotični predsednik zatreti v njem „osebno svobodo ter mu kazati gospodstvo in oblast.“ Kdo se ne smeji taki obrambi! Bodi mi dovoljeno samo eno vprašanje na tako



budalost. Kdo odločuje pri zborovanjih učiteljskih društev, ali predsednik ali večina navzočih društvenikov? Erklärēt mir das, Graf Oerindur! Na druge neumnosti ne odgovarjam, samo nekaj mi je še pribiti. Kosija peče pečat „slavohlepnosti“. Ergo novi dokaz. Letos je imel Kosi neka predavanja o sadjarstvu teoretično v šoli in v svojem lastnem vrtu praktično. To je vse hvale vredno. Manj nam ugaja, da smo to čitali v treh novinah in tudi nemških (lej ga kleka!), da si so tudi že drugi tovariši storili kaj enakega, a niso tega razobesili na veliki zvon.

Kosi je svoj čas poslal svoja „delca“ tudi takratnemu štajerskemu dežel. nadzorniku g. dru. K. Jarcu, od katerega je dobil tako imenovano pohvalno pismo, s katerim je nadlegoval marsikaterega udeleženca zborovanja „Zaveze“ v Trstu. Tonček, ali razumeš zdaj „slavohlepnost“? Križec ti ne izostane!

Tovariš Kosi si je privoščil znani „pesek v oči“, da objavlja odlomke priznalnih pisem. No, kot agentu za štajersko Slomškarjo mu utegnejo dobro služiti. Radoveden pa je lahko, koliko pohvalnih pisem bi dobil Rešetar, ako bi kaj takega želel. Poskusiva.

Zelo čudno se mi dozdeva, da Kosi in Vauda še ne poznata politične abecede. Kličeta unisono, da bi se „Rešetarče“ podpisal s polnim imenom. Kedaj sta čitala podpise v političnih člankih „Slovenca“, „Ljubljanskega Dihurja“, „Sloven. Naroda“, „Domoljuba“, „Edinosti“, „Slov. Gospodarja“, „Slov. Učitelja“, „Našega Doma“, „Primorskega Lista“ itd. itd. Ali mislita politiška novineca, da se bomo v „Učit. Tovarišu“, ki je šolsko-političen list, podpisovali s polnim imenom? Pojdita rakom žvižgat!

Na Goriškem si prizadevajo nunci, da bi dobili učitelji „Maulkorb“. Vsak hip pridejo z novo, podlo, nesramno, infamno denunciacijo na dan ter kličejo po policiji in disciplinarni kazni! Naj „kavci“ počenjajo še take nesramnosti ob volitvah, dobé še pohvalo, — učitelja pa že na kol, ako se je le zganil. Taka je farovška komanda! Ali ste slišali, „Slomškarji“.

Zeleni pobiči okoli „Prismojenca“ in „Slov. Učitelja“ spravili so se tudi na „Zvonček“, kjer iščejo brezverstva. Na indeksu prepovedanih knjig se pa nahaja celo od sedanjega papeža sestavljeni spis „O presveti krvi device Marije“, kateri je spisal kot škof l. 1874. Le kidajte pred lastnim pragom, ker celo po škofijah smrdi po hereziji!

Rešetar.

## To in ono.

### I.

Slučajno mi je prišla 4. števil. „Slovenskega Učitelja“ v roke. Prebravši jo, sem se prepričal, da Slomškarji pač res potrebujejo rešetarjev. Ne čudite se tedaj, g. urednik, da se danes vpišem v družbo rešetarjev kot sitar. Pri sosedu sem si vzela skedenj v najem, rešeto imam že preskrbljeno in tedaj hajd na delo. Danes hočem preresetati zmes, katera je nakupljena v „Slov. Učitelju“. Ker sem uverjen, da vsi naši rešetarji rabijo navadno ono veliko rešeto, imenovano „redeseja“ z velikimi luknjicami, skoz katere pade večkrat s plevelom tudi dobro zrno, tedaj se hočem jaz pri mojem današnjem rešetanju poslužiti majhnega rešeta, imenovanega „sito“, ki ima zelo majhne luknjice. Boljše bode, da mi ostane pri zrnju nekoliko plev, kakor pa, da mi s plevami izdrkne

preveč dobrega zrnja. Prosim g. urednik, potrpite pol ure in potem vam hočem sporočiti o uspehu rešetanja. — Evo me, že sem tukaj.

Najprej sem vsipal na rešeto „Dva velika momenta“. Ostala sta vkljub mojim presunljivim sunkom na rešetu. Čudil sem se temu, ker si početkoma nisem mogel tolmačiti tega fizičnega pojava. Ali veste, g. urednik, zakaj sta ostala oba „cela“ na rešetu? No zato, ker sta že preveč preresetana. Slomškarji so pač vneti le za „metuzalemsko stare“ reči, kakor jih — ab — sam imenuje, ker namreč hočejo nazadovati, a ne napredovati. Na ta dva momenta treba še dandanes opominjati le Slomškarje, a ne učitelje. Glavni pogoji uspešnega delovanja pač učitelju pri pouku ne morejo biti pozabni.

Ker mi ni bilo treba skednja pometati, sem se takoj lotil rešetanja „Nekaj o umetnosti pisanja“. Rezultat je bil sledeči: Niti jedna „umetnost“ mi ni ostala na situ. „Nitke“ so se obesile, „stebriči“ so se pod sitom postavili po koncu, popolnoma v smeri, kakor „dežek pada gori z nebes doli na zemljo“ in po stebričih je plazila „kobilica“ s „kapico“ na glavi, opirala se spodaj na „kljukico“ in obirala „petljo“, pod katero je bila zasukana „kača“ v „zavijač“, kadila iz „pipice“ ter z „žago“ neumorno obdelovala stebriče. Na hip so se ti „telovadni drogi“ porušili, grozovite pošasti, predstavljajoče umetnosti opisanju so izginile izpod sita in meni izpred oči. Pogledal sem v situ in v njem sem zopet našel le že zdavno preresetana jedra. Mislim, da se te „umetnosti“, (metode) katera me spominja nekako na učitelje — mežnarje, niti Slomškarji ne bodo posluževali, k večjemu, da bode kateri od njih rabili le samo „kljuko“, katero pač pri znanih gospodih kaj radi pritiskajo. Gg. tovariši, predstavljajte si učitelja, ki poteguje na šolski tabli črte od zgoraj navzdol ter neprenehoma kriči: „Dežek pada gori z nebes doli na zemljo“. Kaj bode te porekli k temu? Gotovo bode marsikateri pritrdil, da je tak učitelj zblaznel. Sploh omenjeni „vzorec“ niso predvaje za risanje. Kateri učiteljev bode oblike slovenskih črk izvajal iz ravnih črt. S takim naravnim poukom bi se v mladih sreih zadušil vsak razvoj estetičnega čuta. Ker se v duhoviti razpravi vjema „nitka“ s „stebričkom“, tedaj žal, da ni „kljuki“ še pridružena kvaka, ker tudi te dve simpatizujeta. Pri pouku bi se torej lahko reklo: „Kljuka gre za kvako.“

„Junak“, ta mi je všel. Najbrž je bil Slomškar, ker le ti se bojijo rešetarjev.

G. Jaklič, če bode te Vaše Slomškarje pitali zanaprej s samo tako duševno hrano, potem pač ni dvomiti, da bi tudi od Vašega uredniškega duha zelo malo ostalo na rešetu in pa, da vam bode še s časoma to majhno število Slomškarjev obrnilo hrbet.

Pri rešetanju „Vrženjske“ sem prišel skoraj docela v zadrego. Prikazale so se mi čudne prikazni in moj vedeževalni duh bi skoraj obnemogel. Pod sitom so ležale fraze, hinavstvo, jedna porejca ošabnosti in čez to nakopičeno „šaro“ je bila deloma pokrita neka stara irhasta koža. Slična je bila kameljonovi. V situ pred menoj je ležalo odkrito krvavečo srce; utripalo je kakor nekdanj. Sklepal sem, bolje rečeno vedeževal sem iz vsega tega, da g. Vaudi ne narekuje postopanja srce, ampak njegove duševne spreminjave, povzročene vsled različnih zunanjih vplivov in prirojenih mu lastnosti.

Končno še sem vsipal na sito Kosi-jevo „V obrambo“. Početkoma sem dvomil, da bi se mi pri tem rešetanju trud splačal, pa naposled sem bil vendar precej zadovoljen. Stvarni dokazi so mi ostali na situ. Le nekoliko malenkostnih smeti,

katerih še v zmesi zapaziti ni bilo, sem zagledal pod sitom. Te smeti je v Kosije-vem dopisu izmed vrstic težko izbrati, ker jih tudi neposredno ne zakriva rad, ampak jih hrani kot tajnosti v dnu svoje duše. Jedro njegove „obrambe“ je, da ostane nepristranski, ker trdi, da sta obe stranki zabredli predalet na polzko pot prenapete strankarske politike. Ta trditev ni celo ovrgljiva; le to je treba pripomniti, da iz prenapete strankarske politike posameznikov ne smemo obsojati stranke, ne ovreči občnih načel in ne odrekati stranki prave smeri. Stranko je moči obsojati le po občnih načelih in po glavnem in zaradi tega obsojamo mi le „klerikalno stranko“, stranko Slomškarjev, h kateri se Vi, g. Kosi (ne zamerite, da razkrijem to tajnost) kaj radi približujete. To tajnost ste razkrili tudi sami s tem, da se zagovarjate v „Slov. Učitelju“. Sicer Vam je kot treznomislecemu učitelju dobro znano, da bodo Slomškarji že v par letih s Preradovičem peli:

„Bože mili, kud sam zašo,  
Neznam puta, neznam staze“ . . .

a vendar Vas vleče neka tajna sila k ti stranki. Obžalujemo le, če bi Vas morali pri naši stranki pogrešati, kajti dobro nam je znano, da kdor ni z nami, ta je proti nam.

G. urednik, prosim Vas, skrite me dobro pod svoj plašč, da me ne bodo dosegle „kartee“ in „šrapneli“ vrženskega Kitehenerja, ki se je jel bojevati za ono temno stranko črne vojske, ki hlepi po slavi in nadvladi, za kojoj hoče žrtvovati svoj ugled in neodvisnost ter ji pomagati na ono stopnjo oblasti, raz koje je kaj rada zaničljivo pogledovala na nas uboge učitelje.

G. Vauda! Deweta, ki se bojuje iz domoljubja za neodvisnost, pač ne bodete porazili, ampak padli bodete, poraženi v lastnem taboru kot „efjalt“ nasprotnne stranke.

Na svidenje! Vaš udani *Sitar.*

## Dopisi.

### Kranjsko.

**Naši listi.** (Odgovor g. dopisniku s Štajerskega.) Gospod dopisnik se zaganja v upravništvo „Popotnikovo“, da nasproti koroškemu učiteljstvu ne izvršuje svoje dolžnosti, da je prezira in odbija od sebe, to pa vse radi tega, ker mu ne pošilja lista na ogled. Upam, da ni prečital le teh dveh listnic upravništva, kateri omenja v svojem dopisu, ampak tudi onih ne, v katerih je stalo, da je „Popotnik“ na kraju propada in mu njegovi nasprotniki pojo že smrtno pesem. Ravno s temi pošiljanji lista na ogled, ali recimo bolj podomače, z naročniki, ki niso marali biti plačniki, prišel je „Popotnik“ v tak gmoten položaj, da smo se že resno bavili z mislijo, ako se neizpremene razmere v kratkem, predlagati delegaciji „Zaveze“, naj se list ustavi. V svojem poročilu pri zborovanju „Zaveze“ na Bledu lanskega leta sem to tudi omenil.

„Zaveza“ je prevzela „Popotnika“ v svojo last z nad 4200 K dolga in nekoliko toliko tirjatev, ki so pa bile večinoma neiztirjlive. Vsled tega dolga je bil „Popotnik“ popolnoma odvisen od klerikalne tiskarne in ta se je povspela že tako daleč, da je končno predpisovala „Zavezi“, o čem naj list piše. „Zaveza“ kaj takega seveda ni mogla in hotela sprejeti, raje je žrtvovala zadnji vinar, da je poravnala dolg ter se otrsela nadležnega in nečastnega varuštva.

S praznimi rokami se ne da nobeno podjetje delj časa vzdrževati, še manje kak pasiven list. Tiskarna se da le nekaj časa tolažiti z lepimi obljubami, potem pa zahteva plačila. List na ogled pošiljati stane veliko truda in stroškov. Zadnjih smo se bali bolj ko hudič križa, osobito takih, o kojih smo bili prepričani v naprej, da se ne bodo nikdar obrestovali.

Kake vspehe se doseže z listom na ogled, naj služi v izgled letošnje leto. Okrog 300 prvih števil je šlo na ogled, in vspeh!? 8 — beri osem — novih naročnikov se je priglasilo, a 25 starih odstopilo. Kaj ne, lepa perspektiva za bodočnost!? No, podpisanec še ni izgubil poguma. Vsede se k mizi, pa piše in piše, da mu že zastajajo prsti. Vsak, kdor ni vrnil prve številke\*), dobi drobno pisemce, v kojem se v raznih varijacijah vabi k pristopu. Uspeh res ni izostal! V teku 3 tednov priglasilo se je 98 naročnikov, skupno s prejšnjimi 106. Na 135 pismenih vabil čaka še zaman odgovora.

Vidite, g. dopisnik, koliko truda, dela in denarja stane list na ogled. Pa tu smo vsaj upoštevali mogoči uspeh. In na Koroškem!? Tod so razmere res žalostne. „Popotnik“ ima izmed koroških učiteljev enega celega naročnika. Ko sem se seznanil z njim, vprašam ga po uzrokih in kako bi se dalo od pomoči, pa je zmajal z glavo ter rekel: „Ja, na Koroškem so v narodnem oziru žalostne razmere. Marsikak učitelj je bil preganjan vsled tega, ker je bil naročnik slovenskih listov“. In s temi žalostnimi razmerami naj bi stopil „Popotnik“ v boj, ko niti sam ni imel pogoja do obstanka!? Z letošnjim prirastkom je „Popotniku“ obstanek zagotovljen. Z naprej bo lahko nekoliko prosteje dihal in bodite prepričani, g. dopisnik, da ne pozabi slovenskega učiteljstva na Koroškem, kakor ni do zdaj onega v tužni Istri.

*Fran Luznar, upravnik.*

**Izpod —ških planin 6. marca 1902. l. G. urednik!**  
Evo me! — Nadležen sem pa, kakor kak židovski krošnjar. Upam pa, da me ne vržete iz predal Vašega lista. In za to moja „cifra“ zahvala.

Bilo je v nedeljo po obedu, torej „naš“ dan. Ker je pa v naši idilični dolinici snega še do kolena, mahnil sem jo v svojo „kamrico“, zapalil sem v ono „patrijarhalično“ peč tam v kotu, in zavlada je v kratkem prav tropična toplota v „kamrici“. — Sto in sto misli se je hkrati porodilo v moji „možgarni“, kako da bi „ubil“ popoldan. Pogodil sem jo naglo! Vzajem „Andree-jev“ atlant in „Balbi's allgem. Erdbeschreibung“ ter sem pričel, z ozirom na dogodke zadnjega časa, primerjati avstrijski Trst in špansko Barcelono. In moje misli so švigale iz Trsta v Barcelono, iz Barcelone v Trst. V duhu sem slišal pokanje repetirk, zdihovanje umirajočih, kletvine ranjenih, topot bežečih, rožljanje oken . . . V duhu sem s to nerazsodno množico kričal, tulil in — bežal . . . Hkratu me zgrabite dve roki za ramo in po krepkem stresenju začujem glas: Že zopet politika „en gros“. Prestrašen se ozrem, misleč, da me sam policijski prefekt Budin drži za „komat“, a zapazim mesto njegovega osornega obraza ljubek obrazek „nesramne koketke“ — tovarišice Polonice, ki mi izroči cel zavoj ravnokar došle pošte. Hlastno jo pograbilim. Med došlimi novostmi zapazim takoj tržaški „Novi list“ — katerega mi pošilja moj bližnji tovariš. Ta tovariš — to bodi mimogrede omenjeno — dobiva „Novi list“ od svojega očeta, kateremu ga slavno upravništvo tega lista že leta pošilja „zastonj“. V zavitku je bila tedaj 112. št. od dne 22. februarja 1902. Po površnem pregledu

\*) Prosimo prav vljudno še enkrat vse tiste, ki se ne mislijo naročiti, naj blagovole vrtni prvo številko ker so nam pošli vsi iztisi.



dnevnih novic me takoj „zbode“ v oči novica pod firmo: „Učit. Tovarišu“ v torbo.“ Aha, mislim si, to bo pa nekaj za-te. — Berem in berem, a svojim očem nisem hotel verjeti, da se nahaja to „črno na belem“. Torej čujte, gospod urednik! — „Mi smo fantalinskemu nergaču „Učit. Tov.“ že zadnjič povedali, da odklanjamo vsako natolcevanje zveze „Novega lista“ z Amikovci ter smo v parentezi imenovali „Tovariševega“ fantalina radi tega — tepca. Ta tepca pa se še ne umiri, marveč prosi, da bi se ga usmilili z — brezovko. Ako je sploh vreden brezovke, se še vpraša, ali to bodi „Tovarišu“ povedano: Kako malo moraš imeti že bralcev svojih neslanih kolobocij, o tem najbolj priča tvoje pepelnično javkanje za naročnino. Sicer nobene škode! List, ki se je dal v službo Vsenemcev in judov, na Slovenskem pač nima pravice do obstanka. In zdaj dosti!“ —

G. urednik! oh, kako sem se smejal, prebravši to „kolobocijo“. Solze, debele kakor grah, so mi tekle po licih. Kaj menite, g. urednik, koliko križev mora imeti že ti „prijatelji“ okrog „Novega lista“ na hrbtu? Gotovo že presega njih starost svetopisemskega Metuzalema. Pa, g. urednik! kakor veste, je zakon psihologije tak, da stari ljudje postanejo otročji, to je, da se njih možgani vračajo v oni štadij, kjer so bili v času najuzornejše mladosti. In taki možgani ne morejo nikakor po logičnih sklepih misliti. Da je pa to moje domnevanje čisto resnično, v tem me kaj živo potrjuje zapisana kolobocija, ki so jo objavili otročje-stari „prijatelji“ v 112. št. „Novega lista“. Kajti početkoma one notice obetajo oni „prijatelji“ „fantalinskemu nergaču „Učit. Tovariša“ brezovko — no in pri sklepu svoje notice pa isti starikavi kričači pobešajo svoje skrhano orodje pred ravnostim fantalinom, zdihujoč: „In zdaj dosti!“ —

G. urednik, sedaj pa še nekaj! „Učit. Tovariš“ je torej po trditvi „prijateljskega“ „Novega lista“ v družbi „judov“. Sedaj mi pa povejte imena onih judov, ki zalagajo z denarjem „Tovariševo“ blagajno, samo to ne umejem, kako se to-le strinja: „Učit. Tov.“ je v službi „judov“ — a judje imajo „cvenk“, tako vsaj pravijo — njegov blagajnik pa jadikuje, da bi celo kamen omehčal. Ali so pa, mogoče, ti judje brez groša? — Bodite torej, g. urednik, enkrat toliko odkritosrčni in obelodanite imena onih Vaših judov.)\*

Z največjo radovednostjo pričakuje povoljnega odgovora  
Vaš Radovednež.

## Društveni vestnik.

### Kranjsko.

P. n. gg. člani vdovskega učiteljskega društva se prosijo, da prav v kratkem vpošljejo letnino za tekoče leto, ker poteče z mesecem malim travnom zadnji rok vplačevanja in bi v nasprotnem slučaju prenehali biti člani tega — za učiteljske vdove in sirote prekornega društva. Oproščen ni nihče!  
Odbor.

Kamniško učiteljsko društvo zboruje dne 3. mal. travna t. l. ob 1/2 11ih dopoldne v Domžalah po sledečem vspredu: 1. Poročilo tajnika in blagajnika. 2. O olajšavah šol. obiska, poroča g. nadučitelj V. Sadar. 3. Nasveti. 4. Volitev odbora.

\*) Na Slovenskem vlada v klerikalnih krogih to-le praktičiranje: Ako v stvarni polemiki ne morejo svojemu nasprotniku do „živega“, ga naženejo, da je v „službi judov, framasonov itd. itd.“ in ti argumenti drže kakor bi bilo pribito, in s tem se zapečati polemika.  
Op. ured.

Pedagoško društvo v Krškem bode binkoštni terek 20. maja t. l. ob 11 uri dopoldne zborovalo v šolskem poslopju v Boštanjju po sledečem dnevnem redu: 1. zemljepisna in zgodovinska učila, 2. pedagoška časovna in preporna vprašanja.

### Štajersko.

Vabilo k zborovanju podružnice gor. okraj. učit. društva, katero bode dne 20. t. m. ob 2 popoldne pri Rebku. Dnevni red: 1. Načelstvena naznanila, 2. Kako naj učiteljstvo prireja oziroma pospešuje javne poučne kmetijske shode na Vipavskem. 3. Mnogovrstnosti.

K polnoštevilni udeležbi nas kliče stanovska samozavest in odločnost ter načelstvo.

Vabilo. Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje dne 3. malega travna točno ob 10. uri dopoldne v okoliški šoli ptujski po sledečem vspredu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Predavanje „O analizi duševnega obzorja otroškega.“ (Poročevalec g. ravnatelj Schreiner). 4. Nasveti.

Gospodične pevke in gospodje pevci so vljudno naprošeni, naj se oglasijo pri voditelju petja g. Zupančiču in naznanijo svoj glas, da bo mogoče vselej naprej določiti, kaj se bo pelo. Z ozirom na predavanje znanega pedagoga — strokovnjaka prosi in pričakuje točne in polnoštevilne udeležbe.  
Fr. Šorn t. č. predsed.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo dne 6. sušca t. l. v okoliški šoli ptujski. Udeležba zopet ni bila posebno dobra, ker ima mnogo šol tudi ob četrtkih pouk. Po običajnem pozdravu g. predsednika, kateri nam predstavi gosta g. Košarja iz Reke, se odobri zapisnik zadnjega zborovanja. Izmed dopisov se prebere oni g. ravnatelja Schreinerja, s katerim ta naznanja, da pride dne 3. mal. travna predavat na zborovanje našega društva. — Pri tej točki se je tudi sklenilo, da se začne prihodnje zborovanje ob 10. uri in ne, kakor navadno, ob 1/2 11. uri. Nadalje se tudi prebere pismo tovariša g. Pečarja, s katerim se ta poslavlja od društva, ker je premeščen v drugi okraj. G. Pečar je bil jako marljiv ud našega društva. Za odhodnico mu pa želimo vse ono, kar on nam, posebno pa še zadovoljnost in mnogo sreče na novem mestu. Nato so se razdelila vabila na naročbo „Mladinske knjižnice“, katera je društvu doposlala „Zaveza“.

Potem pa je predaval g. Podobnik „O našem šolskem, pokojninskem in zakonu o učiteljskih plačah v primeri z dotičnimi najnovejšimi zakoni nekaterih drugih dežel“ jako obširno. Vsi smo zadobili jasne pojme o štajerskih, nižjeavstrijskih in šlezkih zakonih o učiteljskih plačah in pokojnini. G. predsednik se mu prav toplo zahvali v imenu društva za predavanje, katero naj bi objavil v „Učit. Tovarišu.“\*)

Potem se je enoglasno protestiralo proti rubriki „politično mišljenje“ v novih službenih tabelah. — Sicer so pa potrebne tudi druge „rubrike“ v tej tabeli enoglasnih protestov; s temi se nas postavlja še na nižjo stopinjo, kakor posle a la „uravnost“ in dr.

K sklepu je prosil tov. g. Zupančič, kot pevovodja, naj mu vsak tovariš pevec oziroma tovarišica pevka naznani svoj glas, da mu je potem mogoče določiti pesmi, katere naj se pojejo. S sodelovanjem tovarišev in tovarišic naj bi bilo tudi mogoče oživeti „Slovensko pevsko društvo v Ptujju“, katero bi potrebovalo močnega sunka, zakaj sedaj menda — res trdno spi.  
— č —

Ormož. Ormoško učiteljsko društvo je zborovalo dne 6. t. m. v ormoški slov. šoli, kjer je bilo navzočih 17 udov in kot gost g. Gustav Rosina, jurist iz Gradca. Na novo sta pristopila k našemu društvu gg. Jakob Preindl in Aleksander Alt od Sv. Tomaža.

Med dopisi je omeniti vabilo ptujskega učiteljskega društva, katero nas vabi na svoje zborovanje dne 3. aprila, pri katerem bode iz prijaznosti podaval učiteljski ravnatelj g. H. Schreiner iz Maribora. Naše društvo sklene, svoje zborovanje za mesec april opustiti in se po mogočnosti udeležiti zborovanja sosednjega učiteljskega društva v Ptujju.

\*) Prosimo! Uredn.



Podavanje gosp. Rosine se je preložilo na prihodnje zborovanje, ki bode zunaj Ormoža, kjer se pričakuje tudi kmetsko ljudstvo, za katero bode napovedana razprava posebnou poučljiva. Po predlogu g. Zolnirja se sklene zborovati ob četrtek, da se tudi tovariši, ki so organizirani lahko udeležujejo.

Društvo želi, da bi se kmalu oživila „Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Spodnjem Štajerskem“ in sklene ostati v „Lehrerbundu“ z ozirom na naše stanovske zadeve; vendar zahteva kakor v odboru tudi v vseh odsekih  $\frac{1}{3}$  slovenskih zastopnikov.

Pri slučajnostih prišla je neprijetna zadeva Slanc-Kosijeva na vrsto. Pri razgovoru te stvari je predsedoval podpredsednik g. Anton Porekar. V 4. številki „Slov. Učit.“ z dne 15. februarja t. l. napada g. Anton Kosi iz Središča našega društvenega predsednika. Prisoja mu ošabnost, nadutost, zatiranje „osebne svobode“, gospodstvoželjnost, oblastnost, teroriziranje. Tudi trdi, da spada naš cenjeni predsednik k onim izjemam med kolegi in kolegijami, s katerimi ni moči shajati, ker ne obsojajo vsake prenapetosti, ter niso za slogo med našim in duhovskim stanom.

Po živahni debati se sklene, da izreče naše društvo povodom napada v 4. številki „Slov. Učit.“ z dne 15. febr. t. l. svojemu čislannemu načelniku g. Ernestu Slancu enoglasno svoje priznanje in neomejeno zaupanje, ter ga prosi, naj vkljub temu napadu še tembolj vstraja na svojem mestu, držeč se kakor dosedaj tudi naprej svojih naprednih stanovskih načel. Zajedno izjavlja, da je med njim in g. Kosijem prišlo do nasprotstva še predno je bil izvoljen nov odbor in nov načelnik, ter je društvo tega mnenja, da g. Kosi nikakor ni imel povoda, izstopiti iz našega društva, gotovo pa vsaj poprej ne, dokler se po § 29. društvenih pravil ni podvrgel društvenemu razsodišču.

Sploh pa učiteljstvo našega okraja nikakor ne odobruje postopanja onih, ki svojega nekoliko drugače mislečega tovariša smešijo ali črnijo pred svetom in to še predno so se prepričali, je li to, kar trdijo istina ali ne. „Združujmo se, a ne — razdružujmo!“ rekel je načelnik g. Slanc 7. nov. pr. l. o priliki zborovanja našega društva in g. Kosi piše v 7. številki „Učit. Tov.“: „Med seboj bodimo složni in prizanesljivi! Ne dajajmo povoda, da bi se spirali in nudili nasprotnikom priliko, kazati na našo nesložno hišo.“

Torej: malce prizanesljivosti, kjer je na mestu in imeli bomo nam toli potrebno slogo.

## Književnost in umetnost.

„Zvonček“. Velikonočna št. tega našega krasnega mladinskega lista izide izjemoma že začetkom velikega tedna, da jo bodo imeli „Zvončkovi“ naročniki še pred prazniki in za praznike v rokah. Za to številko je izročil akademični slikar g. Ivan Vavpotič, dvanajst krasnih slik, ki bodo natisnjene večinoma v barvah ter deloma ilustrovala spise, deloma govorile same zase. Pesmi in povesti, priobčene v tej številki, so spisali priznani naši pisatelji, tako da smemo trditi: Enake publikacije še ni bilo doslej na našem književnem polju! Da bo mogoče tudi nenaročnikom omisliti si to „Zvončkovo“ število, ki vstvarja zase celoto, je dalo upravništvo natisniti nekaj več izvodov, ki jih prodaja po 1 krono. Naročila prejema g. L. Jelenc, učitelj v Ljubljani, Rimska cesta št. 7.

„Zvonček“. Št. 3. ima to-le vsebino: Pesmi Andreja Rapeta. — Večerna pesem (Bogomila). — Mladi Igralci (J. M.). — Iz mladih dni. Piše in riše Fr. Selski. — Ah, zvonijo... (Bogomila). — Ptica in lisica. (Rajko Levin). — Slovenske pravljice. Priobčnje Nik. Vrhov. 13. Bog daj srečo. (Slovaška). — Dragotin Jesenko-Doksov (S sliko). Spisal Lad. Ogorek. — Naš dedek. † Dragotin Jesenko-Doksov. — Oblika in velikost naše zemlje. Spisal M. P. Kropar. — Pouk in zabava. — Vesela pevka. Uglasbil Fr. Ks. Schneider. „Zvonček“ prav toplo priporočamo!

**Poziv slovenskemu učiteljstvu!** Naša zaslužna Slovenska Matica, katere ud bi moral biti vsak učitelj, hoče v par letih končati s preimenitnim podjetjem: z izdavanjem slovenskih narodnih pesnij. Letos jih izide že 6 knjiga. Da pa bo delo kolikor mogoče popolno, k temu moramo pripomoči mi slovenski učitelji. Vsak učitelj naj v svoji fari posluša, kaj se poje, ter pošlje g. Karolu Štreklju, vseučiliščnem profesorju v Gradu (Universität.) Vsak učitelj naj povprašuje dekleta in dečke, se li ne nahaja v njih hiši stara pisana pesmarica. To naj kupi ter pošlje g. Štreklju, ali pa si jo vsaj sposodi, da prepíše posamezne pesmi. Posnemajmo Stanka Vraza!

Skoraj vsaka narodna pesem ima tudi svoj narodni napev. Stokrat lažje od besed zgubi se napev. Besede si zapisuje vsaka deklica, vsak učenec, a kdo zapisuje narodne napeve? In vendar je to zrcalo veselja in žalosti sad istega naroda kakor pesmi in, še v višji meri vredno, da se zapiše. Zato pa učitelji na delo!

Na gosli brenkati znamo skoraj vsi. Tega še menda tudi nismo pozabili, na katero črto se ta ali oni glas zaznamuje. Tedaj pa stvar ne bo težka. Po nedeljah in drugih priložnostih pokličimo izurjeno deklico, da nam zapoje v fari znane narodne pesmi. Zapisujmo glas za glasom, noto za noto pravilno in neizpremenjeno. Tudi varijant ne smemo zametavati.

Kam pa z nabranimi napevi? Že v lanjskem „Učit. Tovarišu“ je g. Tovariš Anton Kosi izjavil, da namerava izdati narodno pesmarico za šolo. Ker pa so se takrat zglasili nasprotniki, nasvetoval bi sledeče: To delo naj prevzame naša dična Šolska Matica, ki naj pobere po vseh slovenskih pokrajinah primerne gradiva in ga izroči temu ali onemu veččaku v dvoglasno harmonizovanje. S tem pa podjetnemu g. Kosiju nikakor nočem odrekati zmožnosti. Bilo bi to le stvari v korist; ker 1. napevi bi se razkropili po vseh slovenskih pokrajinah, 2. imeli bi popolnejše delo 3. ognili bi se osebnih napadov.

Vsakemu napevu bi se moralo izbirati šoli primerno besedilo. Da pa bi se vedlo, katere besede poje narod k dotični pesmi, naj se to pod vsakim naslovom zaznamuje n. pr. („Štrekelj 1230.“)

Slavna Šolska Matica blagovoli izjaviti, ali bi bila voljna prevzeti to nalogo, gospodje tovariši pa na delo za narod.

Jožef Klemenčič.

„Knjižnica za mladino“ — naš trdi skrivnostni oreh.

(Dalje.)

V knjigi „Knjižnica za mladino“, ki je zagledala ob novem letu 1902. v podjetni tiskarni A. Gabrščka v Gorici beli dan, najdeš tri izvirne pesmi učiteljice Márice Strnadove namreč: 1. Pridni otrok. 2. Deček in konjiča. 3. Materi za god. Prav srčkane so! Njim sledi 24 krajših povesti, spisala jih je plodna, globokočuteča poljska pisateljica Tereza Jadwiga, poslovenil Podravski. Ali naj vam jih naštevamo? Ne! Vem namreč, da bi sami naslovi ne bili obljubljeno jedro, rajše vam dam torej pokušati njihova slastna jedra. Evo jih! 1. Privošči stradanemu, česar imaš preveč, da bodeš zadovoljen in srečen. 2. Le plašljiveci in strahopetci lažejo, ker nimajo poguma povedati resnice. 3. Kdor druge draži, praska sam sebe. 4. Kdor matere ne uboga, ga tepe nadloga. 5. Deček lenuhari, konjiček pa dela. 6. Lakomnik hoče preveč, zato pride navadno ob vse. 7. Prava sreča in zadovoljnost je v dobrih delih. 8. Sinova ljubezen in pridnost ozdravi bolno mater. 9. Spoznavaj, kdo je dober in pameten, tega si izberi za prijatelja. 10. Dobro delo, obilna nagrada za potrpežljivost. 11. Ne nadleguj brez potrebe živali. 12. S potrpežljivostjo vse premagaš. 13. Prenaglo delo škoduje. 14. Po premagovanju gre južina v dvojno slast. 15. Vljudnost vzbuja vljudnost. 16. Lakomnost vedno škoduje. 17. Dober otrok je najslajša očetova tolažba. 18. Sirotina podjetnost reši sestrice glada. 19. Dobra dela usmiljenja so cvetoče rože našega življenja. 20. Spoznavanje prežene otrokovo lahkornost. 21. Od dobrih otrok se naučiš, kako ravnaj z ljudmi. 22. Tudi otroci znajo biti pogumni v dobrem. 23. V ubogih otrocih spoznaš globočino čutečega srca. 24. Stori drugim vedno kaj dobrega, vsekdar se bodeš čutil srečnega. — No, ali ni lepo? Ako bi ti te povesti bral, bi rekel: „V resnici, tako je na svetu!“ Te povesti so pisane prav primerno otroškemu duhu,



le tako in ne drugače se je mogoče priplaziti v otrokovo srce, ki se lačno odpira dišeči dušni hrani. Naroči knjigo, beri in beri! Mogoče, da se tudi tvojega srca kaj prime! Bog daj! V knjigi je nadalje priobčeno osem izvornih pesmic gospoda Franca Zgurja. Tako zna peti le pravi mladino ljub, ki je spoznal do dna otrokovo dušo in srce. V resnici vse živo, kakor v življenju! Evo vam dam naslove njegovih pesmic: 1. Vojaki so tu! 2. V nedeljo časih popoldan . . . 3. Ptička vesela . . . 4. Spanček se hvali . . . 5. Po zlati brvici tam . . . 6. Kresovanje. 7. Pšenica, pšeničica . . . 8. Zvezdice — oči. Prav lepe pesmi to! Hvalijo vrlega mladino ljuba in pesnika, a nam se otroško dobriko: „Ali nas hočete?“ Ne . . .? Ali bo že kmalu konec? Ne še! Dobremu naj bi ne bilo nikdar konca! Kdaj priletijo k nam ljubke „Grlice“. Krotke in ponižne so te ljubeznive ptičice. Svoje gnezdo ljubijo neizrečeno. Ne dišeča cvetna jablan, ne razkošni sosedni vrt z vsemi narcisami in tulipani, ne bližnji košati hrast jim ne more nadomestiti ljubelega doma — njihove cvetoče rojstne lipe. Otroci se jočejo za grlice, prosijo za njihov dom, ko jim hočejo lipo podreti. In glejte, tu spoznajo, da imajo tudi oni svoj dragi slovenski dom, svoj mili materni jezik, da so ga torej dolžni ljubiti, kakor te ljube grlice, da, še bolj nego one, ker je v nevarnosti. To ni nobena pesem, temveč kaj ljubka, v srce segajoča povest. O, ti plemenito globokočuteče srce sloveče češke pisateljice Eliške Krásnohorske, ki znaš tako milo v deci vzbujati ljubezen do starišev, doma in materinega jezika! Hvala tisočkrat! Tvoje dobro delo naj rodi stoteri sad in bodi tiha nagrada za tvoje sveto rodoljubje! Hvala tudi učitelju Radoslavu Knafliču, ki je to lepo in duhu časa jako primerno povest poslovenil ter jo kot obožavano cvetico presadil za našo mladino na slovenski vrt. Berite jo tudi vi odrasli, da si prisvojite sredstvo, kako vzbuditi v otrocih sveti čnt ljubezni do materinega jezika in rojstnega doma. S pridom jo bodete pripovedovali ljubim malim. Še tebi, ljuba bralka, se bode še bolj omehčalo srce in ti, prijazni bralec, ne zameri, morda spoznaš, da nisi dovolj ljubil svojega jezika in rojstnega doma! Ljubki povesti „Grlice“ sledi 16 jako zanimivih in ljubeznivih pesmic neutrudljivo delujočega pesnika, učitelja E. Gangla, ki urejuje krasen slovenski list za mladino s podobami, z imenom „Zvonček“. Naslovi njegovih zares lepih pesmi so: 1. Moj dom. 2. Materina molitev. 3. Naš dedek. 4. Božične sanje. 5. Mudi se, mudi! 6. V sanjah. 7. Zvečer. 8. V aprilu. 9. Pouk. 10. Molčiča Anka. 11. Pripovedka o psičku Kradežu in muciki Sladici. 12. Želja. 13. Stric kovač. 14. Pravljica o dečku in angeljčku. 15. Želja rožice. 16. Naročilo. Kako lepo, mikavno in vabljivo! Neutrudljivi pesnik in pisatelj, delavec v vinogradu slovenskega naroda, dela od zore do mraka za slovensko mladino, urejuje list „Zvonček“ in „Knjižnico za mladino“, piše tudi drame in igrokaze za gledališče, povesti za družbo sv. Mohorja itd., vmes pa poje srčno in ljubo, da seže v srce in dušo našim drobnim ptičkom — slovenskim otrokom in da se tudi mi radujemo veselja polni nad glasom njegovih pesmi. In vendar smo mu v plačilo nevhvaležni! Ne zanimamo se za knjižnice! Grdi svet! Končno sledi v knjigi „Knjižnica za mladino“ 42 črtic iz življenja cesarja Jožefa II., katere je nabral marljivi Solovej. Prav lepe so! Iz njih se učimo narodnjaki, da pojdemo tudi mi, kakor cesar Jožef, seveda vsak po svoje, med priprost narod, spoznavajmo njegove potrebe ter urejajmo temu primerno svoje rodoljubno delo. Kdor le pri kupici vina, pri onih podobah, ki jim pravimo kvarte, ali za pečjo povdarja svoje rodoljubje, je — mrtev narodnjak! Žaba v mlaki! Če je že za odrasle ljudi težko pisati, je stokrat težavnejše za mladino, kajti treba je spis tako urediti, da posejano seme v sru vskli, požene bilko, cvet in sad. Otrokovo srce je uganka, razvozljaj to uganko, če moreš! V njem se ti odpira velik čarobni, bajni svet, velik sredi malega srca. Pisatelj „Knjižnice za mladino“ gledajo v ta svet s svojimi prodiraječimi dušnimi očmi, oni pišejo z namenom, da bi dobro seme rodilo dober sad, in da bi obogatili, osrečili revno, ljubezni potrebno slovensko srce. Zdaj nismo več — oprostite — nevedneži in slepci! Trdi skrivnostni oreh je razklan. „Knjižnica za mladino“ leži pred nami razgrnjena na ogled.

Njena jedra so bogata, izpolnjujejo namreč 214 strani. Naročimo si jo v obilnem številu! Iz njenih jedrc specimo slastno orehovo potico, šla bode mladini v veliko slast, kajti njena duša je morala doslej v rodoljubju stradati. Odslej ne sme več stradati, temveč redi se naj, da si razvije svoje delavne moči materinemu jeziku in rojstnemu domu v čast in korist. Za nami pride zarod, ki bode pač drugače žarno, nego mi, ljubil svoj jezik in rod, a le tedaj, če ga mi „mlačeneži“ in „zaspanci“ k temu vzgojimo. Dajmo torej mladini dobrih knjig! Tudi meni je nekdanj, ko sem v šoli hlače trgal, rodoljubna knjiga, katero mi je posodil moj nepozabni učitelj, moj dušni oče, vžgala v sru plamen ljubezni do slovenskega naroda. Bog ve, če bi mi drugače ta sveti čnt ne ostal zakrknjen, kakor našim slepim nemškutarjem. Rodoljubni knjigi, ki je bila v tistem času kaj borna, se mi je zahvaliti, da morem sedaj v svojem poklicu na tihem delati za svoj dragi narod. Na pravi poti sem, če rečem: „Dajte naši mladini v roke „Knjižnico za mladino“, da ji obogatite revno srce!“ Dom in šola, roko v roko! Zarja lepše prihodnosti nam izhaja na vzhodu. Koncem še kratek knjižnični načrt za naše šole: 1. Krajni šolski svet mora dati vsako leto najmanj 20 K v proračun za šolsko knjižnico. 2. Učiteljska domača konferenca naroči a) „Zvonček“, mladinski list s podobami za 5 K, b) „Knjižnico za mladino“ za 3 K 20 vin., c) „Popotnik“, pedagoški list za 6 K, d) „Vrtec“ za 5 K, za ostanek se naroče druge manjše knjige za mladino, na pr. Vrablov „Čujte nas!“, ki je z ozirom na vzbujanje ljubezni do materinega jezika pravi biser. Šola, ki ne skrbi za zadostno pomnoževanje šolske knjižnice, ne umeva svoje naloge popolnoma. Ona obsoja sama sebe. To velja tudi o stariših. Glejte torej, kogar se tiče! Še ni prepozno! Ti pa, ljubezniva bralka, dragi bralec, storiš veliko dobroto svojemu narodu, ako odpreš trdo orehovo luščino svoje žepne „késice“ in pošlješ A. Gabrščekovi tiskarni v Gorico 3 K 20 v. ali 1 gl. 60 kr., katera ti pošlje na vsake tri mesece po eno lično vezano knjigo, obsegajočo najmanj 214 strani za otroke, ki jih imaš rada. Še sama jo bodeš z zanimanjem brala. Morda ugledaš tudi ti tisti veliki, čarobni, bajni svet v malem otrokovem sru, ki bode tudi tvoje nežno srce napolnjeval z blaženostjo in srečo! Obogatelo bode še bolj tvoje čuteče srce! „Pustite male k meni, kajti njih je nebeško kraljestvo!“

„Knjižnica za mladino“. Meseca aprila razpošljemo 26. knjigo.

Koliko so izdala vsa dosedanja priporočila po časopisju in okrožnicah, ki so stale truda in denarja, naj dokazujejo podatki, prepisani iz knjige naročnikov 15. marca t. l.

Dežela Goriška je najbolje zastopana; dà, lahko rečemo, da smo lahko ponosni na to malo deželo. Čujmo! — Dežela ki šteje 101 občino, ima naročnikov:

1.) Gorica in okraj 84, 2.) sežanski okraj 52, 3.) tolminski okraj 60, skupaj torej 196. Ako bi bila ostala Slovenija naročena v tem razmerju, bi imeli okroglo 2000 naročnikov.

Trst in okolica nima niti enega naročnika. Ali ni to dovolj žalostna prikazen?! — Sicer pa „Edinost“ nima prostora, da bi le omenila kako slovensko knjigo, pač pa je oni dan navdušeno priporočala neko laško „Quido“.

Istra ima cela — dva naročnika!

Dežela Kranjska ima te šole: Razdrto, 2 izt. Ribnica, Št. Peter pri Rudolfovem, Leše pri Tržiču, 3 izt. Knežak, 2 izt. Tače, Dole, Ostrožnabrdo, Duplje, 2 izt. Babino polje, Hotederšica, 3 izt. II. mestna deška v Ljubljani, 2 izt. Barje pri Ljubljani, dekliška Rudolfovo, Šmartin pod Šmarno goro, Šmartno pri Kranju, Dole pri Litiji, Trebelno na Dolenjskem, Tribuč, Veliki Trn, Zagorje pri St. Petru, Dolenjavas pri Ribnici, Št. Vid nad Cerknico, 2 izt. Primskovo, Sodražica, Rovte, Mengeš, Št. Jernej na Dolenjskem, 2 izt. Planina pri Rakeku, Rob. — Zraven teh še 9 iztisov zasebnikom. — Vseh naročnikov na celem Kranjskem je torej — 51, ali manj nego sam mali sežanski okraj na Goriškem.

Na Štajerskem šole: Zagorje, Velenje, Prihova, 2 izt. Planina, Jurklošter, 2 izt. Galicija, Sv. Martin na Pohorju, Ponikva, Marija Reka, 2 izt. Tepanje, Plešivec, 2 izt. Ruše, Mala Nedelja, 2 izt. Reka p. Hoče, 2 izt. Sv. Jurij ob



Taboru, Gorica pri Rečici, Sv. Fr. Ksaverij, Sloka, Dol, Breznica, Bočna, Polzela, Prevorje, Sv. Martin pri Mariboru, Čadram, Podzemelj, Sv. Križ pri Mariboru, Št. Peter p. Pristava, Razbor, Sv. Križ pri Rogatecu, Tuje p. Dol, Staritr, D. M. v Puščavi, Sv. Vid, Rečica, Žiče, Svetinje, 2 izt. Gorenja Polzava, Planina pri Framu, Sv. Lenart, Razbor, Trbovlje, Sv. Katarina pri Trb., 2 izt. Št. Peter v S. d., okolica Celje, Mozirje, Vurberg, Zibika, Sv. Jurij ob j. ž., 2 izt. Ljubno, Sv. Trojica v Slov. g., Prihova, okolica Ormož, Žetale, Cezanjevci. — Zasebnikov 7. Skupaj torej — 73 naročnikov.

Koroška — tri naročnike.

Rekapitulacija:

Goriško . . . . .	196
Trst in okolica . . . . .	—
Istra . . . . .	2
Kranjsko . . . . .	51
Štajersko . . . . .	73
Koroško . . . . .	3

Skupaj . . . . . 325

(Naročnike-učitelje smo šteli med šolami. Upamo, da nismo naredili napake pri izpisovanju.)

Vsakdo more izračunati, kako je doslej naše občinstvo seglo založniku pod rame, in kakošen je pogled v prihodnost, ako se število naročnikov ne počveti. Dosedanji plačajo namreč ravno en snopič. — Iz tega razkaza je tudi razvidno, kako malo uspeha so imela doslej vsa priporočila. Apatija je tu naravnost neumevna! Saj imamo zakon na razpolago! Vsaka šola bi morala imeti toliko iztisov, kolikor je razredov, najmanj pa vsaj 1 iztis. Ali ostane naš glas še nadalje le — vpijočega v puščavi?

## Vestnik.

**Osebnosti.** Nadučitelji so postali gg. Fran Rošker v Žusenu, Ivan Burdian v Št. Mihelu nad Mozirjem in Kvirin Pertl v Kapelah pri Radgoni, dosedaj šol. vodja v Žusenu; kot stalni učitelji so nastavljeni gg. Josip Brinar iz Rajhenburga v Sevnici, Fran Cmerešek na svojem mestu v Ločah in Otmar Herbst iz Marenberga na šoli Leitersberg-Karčovina za mariborsko okolico (zadnji je Nemeč ter dobi novoustanovljeno nemško pararelko). Nadalje sta nastavljeni kot stalni učiteljici gdč. Tereza Petovar v Kapelah pri Radgoni na svojem mestu ter Franica Krajnik iz Ajdovščine na Primorskem v Čadramu pri Konjicah. — Učiteljice ženskih ročnih del so postale: Marija Meško iz Kamnice pri Mariboru v Račjem, Karolina Vrečko (nadučiteljeva hči) za okoliško šolo v Slov. Gradcu in Ema Unger (nadučiteljeva hči) v Središču.

**Društvo slov. učitelje** zboruje dne 26. marca t. l. dopoldne ob 10. uri v slov. šezrednici pri sv. Jakobu v Ljubljani. Na dnevnem redu razun običajnih točk 1. predavanje „O prostoročnem risanju v ljudski šoli“, predava g. Sič, učitelj višje deklishe šole v Ljubljani; 2. predavanje „Naše težnje“ govori gč. Vikt. Praprotnik, učiteljica v Kranju. K mnogobrojni vdeležbi vljudno vabi odbor.

**Shod okrajnih šolskih nadzornikov** bo baje dne 24. t. m. v Ljubljani.

**Novo gimnazijsko poslopje v Novem mestu.** Posebna komisija je po naročilu dež. šolskega sveta pregledala sedanje gimnazijsko poslopje v Novem mestu ter se izrekla, da se mora zgraditi novo poslopje, ker je sedanje nerabno.

**Novo realčno poslopje v Idriji** prično graditi prihodnji mesec. Poslopje bo jednonadstropno.

**Nova nemška šola.** Deželni šolski svet štajerski je odredil, da se podeli v slovenski Slatini pri Rogatecu nemški enorazrednici javnost.

**Štajersko.** Naše učiteljstvo, razkropljeno na „Lehrerbund“, „Verband“ in slovenske učitelje, doslej brez enotnega vodstva vodi boj za svoj interes prav izdatno. Potegujemo se med drugim za javno kvalifikacijo, seve največ po papirnatih resolucijah. Važnejše korake napravila sta okrajna šolska sveta v Celji in Gornjem gradu, ki po svojih sejnih sklepih prosita deželni šolski svet, naj vpelje javno kvalifikacijo. Gotovo se tema sklepoma še pridružijo tudi drugi okrajni šolski sveti. Želeti bi bilo, da se enaki sklepi tudi sklenejo radi „političnega zadržanja“ v novih službenih tabelah.

**Shod slovanskih časnikarjev** se bo vršil — po dogovoru z osrednjim odborom v Pragi in z g. dr. Mazzuro v Zagrebu — v letošnjih binkoštnih praznikih v Ljubljani. Shod bo združen z izletom na Gorenjsko, v Postojno in eventualno v Trst. Pripravljani odbor razpošlje v kratkem vabila slovanskim avstrijskim časopisom in časnikarjem.

**Pravico javnosti** je podelil minister za nauk in bogočastje mestnemu deklislemu liceju v Trstu in pa pravico obdržavati zrelosne izpite za leta 1901—1902 in 1903—1904 ter izdavatelj državna spričevala zrelosti.

**Učiteljski dom v Celovcu.** Celovski rodoljubi so sklenili osnovati društvo „Učiteljski dom“. Namen društva bode, kakor poroča „Mir“: Vzdrževati v učiteljskem naraščaju ljubezen do katoliške vere, ljubezen do materinega jezika in do avstrijske domovine. Da se to doseže, hoče društvo zbirati pripravnike in napraviti jim zavod, v katerem bodo dobro oskrbljeni, a tudi strogo nadzorovani, zavod, ki ima polagoma postati zavetišče učiteljskega stanu, in dom, kjer se bodo zbirali vsi dobromisleči učitelji. — To je lep namen, če le ni skrit za tem namenom še kak drug namen, ki bi utegnili zastopljati narodnost!

**V Tolminu** se je ustanovil lanske jeseni „Otroški vrtec“, katerega obiskuje sedaj 37 otrok v dobi mej 3.—6. letom. Vzdržuje ga zasebno društvo, ki obstoji iz rednih členov, O ustanovljenju so pa bile velike težave v gmotnem pogledu, ker je osobito začetek stal mnogo denarja. Tu mu je velikodušno priskočil na pomoč gospod dr. Karol Triler, odvetnik v Ljubljani, ki je podaril društvu lepo svoto 250 kron in s tem zagotovil njega obstanek. Bodi mu iskrena zahvala na tem blagodušnem daru za male otročiče!

„Otroški vrtec“ prav lepo napreduje, le žal, da se nekateri pristni Tolminci še premalo zanimajo zanj, da-si je na prvem mestu ustanovljen na korist trga.

**I. Izkaz prispevkov za Krivčev nagrobni spomenik.** Preblagorodni gosp. dr. Ploj, c. kr. dvorni svetnik in državni poslanec na Dunaju 20 K; gg. Anton Brumen, odvetnik v Ptuj 5 K; Ivan Kaukler v Ptuj 5 K; Fran Podobnik na Hajdini 5 K; Dom. Serajnik na Ptujski Gori 2 K; Fran Šorn pri Sv. Lovrencu 2 K; Albin Wankmüller pri Sv. Duhu 2 K; Anton Brumen v Kapeli 2 K; Jakob Vrunker na Leskovcu 1 K; skupaj 50 K.

Na Hajdini, dne 10. marca 1902. — Fran Podobnik nadučitelj.

**Učiteljska služba.** Na štirirazredni, v tretjem krajnem razredu se nahajajoči ljudski šoli pri Sv. Ani na Krembergu, je spričetkom poletnega poluleta popolniti mesto učitelja trajno, oziroma začasno. Prošnje na krajni šolski svet do 28. t. m.

**Habsburška rodbina.** Vladajoča rodbina v Avstriji šteje po rojstvu najmlajše hčerke nadvojvode Frana Salvatorja in Marije Valerije 87 članov; razun cesarja je 32 nadvojvod in 55 nadvojvodinj.

### Listnica uredništva:

Vsem somišljenikom veselo alelujo!

„Učiteljski Tovarš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Frančišek Crnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K,  $\frac{1}{2}$  strani 10 K,  $\frac{1}{4}$  strani 8 K,  $\frac{1}{8}$  strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K.